

6.5- Психологик аёл бошини ишлаш

Рангтавир ишлашга ўрганишда ҳар хил чехрали одам бошининг психологик ҳолатидаги портрет муҳим аҳамиятга эга. Шунинг учун одам боши тузилишини ўрганишда ҳар хил қўйилмалардан фойдаланиш рангтасвирда кенг ўрин олган. Инсон бош қисмида шакл тузилишини муносабатларини, нисбатини рангтасвирда ўрганиш мураккаб жараён.

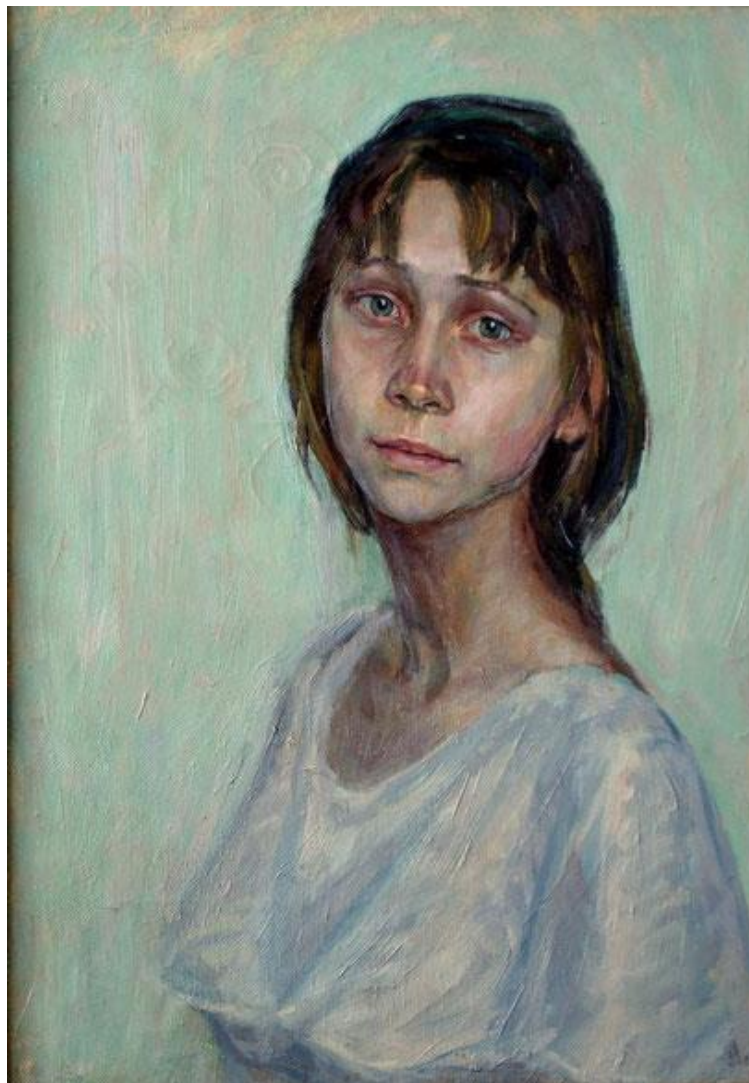
Характерли аёл боши рангтасвирини ишлаш амалиёти кейинги курсларда ҳар хил ҳолатдаги одам қиёфасини ўрганишга замин яратади.

Бу жараён аниқ тасвирлашни, кўзни чиниқтиришни тарбиялайди. Тасвирлаш жараёнида кўз, соч, тана тусини аниқ кўрсатиш каби талаблар амалга оширилади. Жонли одам бошини ишлашда бир қанча мураккаб шакллар тузилмасидан энг характерли қисмини ажратиб олиш вазифаси туради.

18 – расмда кекса аёл боши рангтасвирида тасвирланувчининг бош қирилмаси, нисбатлар ёрдамида аниқланиб, бош суяги, мушаклари кекса одамга хос характерда бажарилган. Одам бошини ишлаш босқичларига итоат қилган ҳолда рангтасвир бажариш амалга оширилган. Кекса аёлнинг узоқларга тикилиб хаёл сураётган ҳолати кўзи орқали ифода этилган. (29 - расм).

Одам бошини руҳий ҳолатини ишлаш жараёни алоҳида босқичлардан иборат:

А). **Биринчи босқичда** бошнинг нисбатларини сақлаган ҳолда мато текислигига жойлаштирилади. Бош тасвирини текисликка жойлаб, юз қисмларининг асосий ўлчамлари; пешона, қош, бурун ўлчамлари белгиланади.



29 - расм. “Аёл портрети”. Рангтасвир.

Буларни натурада синчиклаб чизиклар ёрдамида аниқлаймиз. Горизонтал чизик пастда бўлса; бурун, яноқ, пешона, жағларнинг вертикал текисликдаги қисқаришини кузатамиз¹. (29 - расм).

Шунинг билан бирга жағнинг пастки қисми, бурун асоси катталашади. Бош пастга эгилган бўлса юқоридагиларнинг акси ҳолатини кузатамиз.

Тасвирлаш жараёнида нисбатни ўрганишда мутаносиблик аниқланади.

Б). *Ишнинг иккинчи босқичида* бошни чизикли қурушдан кейин шаклларга тус берилади. Тус беришда энг оқиш қисмидан бошланади ва тус нисбатларини сақлаган ҳолда енгил рангларда давом эттирилади. Ёритиш

¹ РИСУНОК. “ИСКУССТВО” . Москва.1965.

манбасига яқин шакллар сояси тўқроқ, узоқдагилари эса бироз хирарок кўринишда бўлади.

Бошнинг ёритилган қисмида аниқроқ кўринади. Шаклдан шаклга ўтиб уларни бир-бири билан рангда боғлашни билиш учун уларни кузатиб аниқлаш зарур. Одам характерида психологик ҳолатини ишлаш пайтида бош суяги в алоҳида кўринишга эга бўлаб, ўзгача характер кўриниш ҳосил қилади.

Рангтасвирда бошнинг қурулишини қайта-қайта текшириб яхлит кўриниш шакли ҳосил қилинади. Бошнинг қурулмасида характерли томонини аниқлаб, қисмларини нур-соя кўринишини умумлаштириб тугатилади.

Психологик аёл боши рангтасвирини ишлаш умумий босқичлари:

1. Психологик аёл бошини матога жойлаштириш;
2. Психологик аёл боши ҳолатини аниқлаш;
3. Психологик аёл бошини енгил чизикларда нур-сояни белгилаш;
4. Психологик аёл бошини перспектив ҳолатини аниқлаш;
5. Психологик аёл бошини юз тузулиши нисбатларини аниқлаш;
6. Психологик аёл бошини енгил ранг тусда ишлаш;
7. Психологик аёл бошини тус ечимида нисбатларини сақлаган ҳолда колоритда ишлаб яқунлаш;

Таянч иборалар: аёл, психология, рангтасвир, шакллар, характер, нисбат, перспектива, тус, босқичлар, қўйилма.

Саволлар:

1. *Психологик характер ҳолати нима?*
2. *Тус ва шакл тузилиши қандай?*
3. *Психологик ҳолат қандай аниқланади?*
4. *Одам боши шакллари нисбати қандай аниқланади?*
5. *Бошни ишлашда перспектива қандай аниқланади?*
6. *Бошни ишлаш босқичлари қандай?*

